

ZALECENIE RADY**z dnia 14 lipca 2015 r.****w sprawie krajowego programu reform Litwy na 2015 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Litwę programu stabilności na 2015 r.**

(2015/C 272/18)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 5 ust. 2,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W dniu 26 marca 2010 r. Rada Europejska przyjęła wniosek Komisji dotyczący wprowadzenia nowej strategii na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, zatytułowanej „Europa 2020”, opartej na ściślejszej koordynacji polityk gospodarczych. Strategia ta skupia się na kluczowych obszarach wymagających podjęcia działań służących pobudzeniu europejskiego potencjału w dziedzinie trwałego wzrostu gospodarczego i konkurencyjności.
- (2) W dniu 14 lipca 2015 r. na podstawie wniosków Komisji Rada przyjęła zalecenie w sprawie ogólnych wytycznych polityk gospodarczych państw członkowskich i Unii, a w dniu 21 października 2010 r. – decyzję dotyczącą wytycznych w sprawie polityki zatrudnienia państw członkowskich ⁽²⁾, które to dokumenty stanowią razem „zintegrowane wytyczne”. Państwa członkowskie zostały wezwane do ich uwzględnienia w swojej krajowej polityce gospodarczej i polityce zatrudnienia.
- (3) W dniu 8 lipca 2014 r. Rada przyjęła zalecenie ⁽³⁾ w sprawie krajowego programu reform Litwy na 2014 r. oraz wydała opinię na temat przedstawionego przez Litwę zaktualizowanego programu konwergencji na 2014 r.
- (4) W dniu 28 listopada 2014 r. Komisja przyjęła roczną analizę wzrostu gospodarczego, rozpoczynając tym samym europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej w 2015 r. W tym samym dniu na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 ⁽⁴⁾ Komisja przyjęła sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania, w którym nie wskazano Litwy jako jednego z państw członkowskich, w przypadku których przeprowadzona zostanie szczegółowa ocena sytuacji.
- (5) W dniu 18 grudnia 2014 r. Rada Europejska zatwierdziła priorytety zakładające wspieranie inwestycji, zintensyfikowanie reform strukturalnych oraz przeprowadzenie odpowiedzialnej konsolidacji budżetowej sprzyjającej wzrostowi gospodarczemu.

⁽¹⁾ Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Utrzymana w mocy decyzją Rady 2014/322/UE z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie wytycznych dotyczących polityki zatrudnienia państw członkowskich na rok 2014 (Dz.U. L 165 z 4.6.2014, s. 49).

⁽³⁾ Zalecenie Rady z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie krajowego programu reform Litwy na 2014 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Litwę programu konwergencji na 2014 r. (Dz.U. C 247 z 29.7.2014, s. 67).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25).

- (6) W dniu 26 lutego 2015 r. Komisja opublikowała swoje sprawozdanie krajowe za 2015 r. dotyczące Litwy. W sprawozdaniu tym zawarto ocenę postępów Litwy w realizacji zaleceń dla tego kraju, przyjętych w dniu 8 lipca 2014 r.
- (7) W dniu 13 kwietnia 2015 r. Litwa przedłożyła swój krajowy program reform na 2015 r., a w dniu 30 kwietnia 2015 r. – program stabilności na 2015 r. W celu uwzględnienia powiązań między tymi dwoma programami poddano je jednoczesnej ocenie.
- (8) Litwa jest obecnie objęta funkcją zapobiegawczą paktu stabilności i wzrostu. W swoim programie stabilności na 2015 r. Litwa zwróciła się o zastosowanie klauzuli dotyczącej reformy emerytalnej. Litwa ocenia, że koszty budżetowe reformy emerytalnej wyniosą w 2016 r. 0,1 % PKB. Z zastrzeżeniem potwierdzenia przez Eurostat, że reforma emerytalna spełnia konieczne warunki oraz uwzględniając zachowanie odpowiedniego marginesu bezpieczeństwa w odniesieniu do wartości referencyjnej deficytu, Rada jest zdania, że w 2016 r. Litwa mogłaby skorzystać z możliwości wnioskowanego tymczasowego odchylenia od wymaganej ścieżki korekty zmierzającej do osiągnięcia celu średniookresowego. W swoim programie stabilności rząd planuje osiągnąć deficyt nominalny na poziomie 1,2 % PKB w 2015 r. i przejść od deficytu do nadwyżki, która w 2018 r. miałaby wynieść 0,7 % PKB. Podczas całego okresu trwania programu rząd planuje pozostać przy średniookresowym celu budżetowym (deficyt strukturalny w wysokości 1 % PKB). Zgodnie z programem stabilności rząd przewiduje, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB osiągnie w 2015 r. wartość szczytową 42,2 %, a następnie spadnie do 32,9 % w 2018 r. Scenariusz makroekonomiczny stanowiący podstawę tych prognoz budżetowych jest wiarygodny. Środki konieczne do osiągnięcia zakładanych docelowych wartości deficytu począwszy od 2016 r. nie zostały jednak wystarczająco określone. Biorąc pod uwagę prognozę Komisji z wiosny 2015 r., istnieje ryzyko odchylenia od wymaganej ścieżki korekty zmierzającej do osiągnięcia celu średniookresowego w 2015 r. z uwagi na nadwyżkę wzrostu wydatków netto w wysokości 0,3 % PKB względem wartości odniesienia. W latach 2015–2016 występuje znaczne odchylenie od wymaganej ścieżki korekty zarówno salda strukturalnego, jak i wzrostu wydatków, co wskazuje na ryzyko poważnego odchylenia w 2016 r. W obu tych latach konieczne będą zatem dalsze środki. Opierając się na ocenie programu stabilności i biorąc pod uwagę prognozę Komisji z wiosny 2015 r., Rada jest zdania, że istnieje ryzyko, iż Litwa nie spełni warunków paktu stabilności i wzrostu. Ponadto pomimo ostatnich postępów należy kontynuować poprawianie obowiązujących ram budżetowych, wzmacniając ich wiążący charakter i zapewniając pełną spójność z przepisami budżetowymi UE. Dochody podatkowe Litwy opierają się w dużym stopniu na podatku pośrednim i opodatkowaniu pracy, natomiast dochody z podatków związanych z ochroną środowiska i opodatkowaniem majątku są nadal niskie. Litwa wciąż zmagą się z problemami w zakresie przestrzegania przepisów prawa podatkowego, przede wszystkim w odniesieniu do VAT-u.
- (9) Litwa stoi przed problemem znacznego spadku liczby ludności w wieku produkcyjnym, którego przyczyną są zmiany demograficzne, migracja i słabe wyniki systemu opieki zdrowotnej. Nieustająco niska liczba osób uczących się przez całe życie nie sprzyja wzmocnieniu kapitału ludzkiego, poprawie szans na zatrudnienie ani zwiększeniu wydajności. Wskaźnik osób osiągających słabe wyniki w nauce w zakresie umiejętności podstawowych jest powyżej średniej, co dowodzi potrzeby unowocześnienia systemu doskonalenia zawodowego nauczycieli i promowania ustawicznego kształcenia zawodowego. Dostępna oferta kształcenia i szkolenia nie zawsze odpowiada potrzebom rynku pracy. Odsetek uczniów korzystających z programów kształcenia i szkolenia zawodowego w systemie kształcenia średniego jest niski. Litwa podejmuje działania na rzecz poprawy i rozszerzenia oferty programów przyuczania do zawodu i praktyk w miejscu pracy, ale liczba i jakość takich programów jest wciąż niewystarczająca. Liczba łóżek szpitalnych na osobę jest nadal wysoka w porównaniu z innymi krajami Unii, co wskazuje na możliwy brak równowagi w zakresie świadczenia usług opieki zdrowotnej. Jednocześnie całkowity poziom inwestycji publicznych w sektorze opieki zdrowotnej pozostaje niski. Powszechność nieformalnych opłat za usługi opieki zdrowotnej oraz obawy dotyczące korupcji w postępowaniach o udzielanie zamówień na wyroby medyczne świadczą o konieczności poprawy zarządzania w systemie opieki zdrowotnej.
- (10) Kroki podjęte w kontekście reformy systemu emerytalnego nie są wystarczające do rozwiązania problemu średniookresowej stabilności systemu emerytalnego. Trwa stopniowe podwyższanie ustawowego wieku emerytalnego w okresie do 2026 r., ale system emerytalny nie uwzględnia wskaźników średniego trwania życia. Niejasne są też zasady indeksacji emerytur. Negatywnym skutkiem niskiego udziału w dobrowolnych systemach ubezpieczeń emerytalnych oraz braku pracowniczych programów emerytalnych może być nieadekwatność przyszłych świadczeń emerytalnych. Rząd zamierza przeprowadzić kompleksową reformę systemu emerytalnego jako część szerszego „nowego modelu socjalnego”. Strategia ta nie została jednak jeszcze sfinalizowana i przyjęta; w pierwszej kolejności należy zakończyć konsultacje z partnerami społecznymi. Litwa wprowadza środki pomocy finansowej dla osób starszych i zachęty finansowe na rzecz zatrudniania starszych pracowników. Nadal jednak brakuje kompleksowej strategii w zakresie aktywnego starzenia się.
- (11) Ponad 30 % ludności Litwy jest zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Reforma świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w połączeniu z efektem lepszej sytuacji gospodarczej doprowadziła do znacznego zmniejszenia wydatków i liczby beneficjentów pomocy społecznej. Aktywne instrumenty rynku pracy i inne usługi mające na celu pomoc beneficjentom są jednak nadal ograniczone.

- (12) Litwa poczyniła znaczące postępy w zakresie reformy zakładów państwowych i wprowadziła przepisy zapewniające długotrwały efekt tych reform. Rząd sfinalizował proces oddzielania działalności komercyjnej od niekomercyjnej, które są obecnie ujmowane osobno w rocznych sprawozdaniach. Pozostałe przedsiębiorstwa państwowe muszą do końca września 2015 r. powołać niezależnych członków zarządów.
- (13) W ramach europejskiego semestru Komisja przeprowadziła wszechstronną analizę polityki gospodarczej Litwy i opublikowała ją w sprawozdaniu krajowym na 2015 r. Komisja oceniła również program stabilności i krajowy program reform, a także działania następcze podjęte w odpowiedzi na zalecenia skierowane do Litwy w poprzednich latach. Wzięła ona pod uwagę nie tylko ich znaczenie dla stabilnej polityki budżetowej i polityki społeczno-gospodarczej na Litwie, ale także zgodność z przepisami i wytycznymi UE, ze względu na konieczność wzmocnienia ogólnego zarządzania gospodarczego w Unii przez wnoszenie na szczeblu UE wkładu w przyszłe decyzje krajowe. Zalecenia w ramach europejskiego semestru znajdują odzwierciedlenie w zaleceniach 1–3 poniżej.
- (14) W świetle powyższej oceny Rada przeanalizowała program stabilności, a jej opinia ⁽¹⁾ znajduje odzwierciedlenie w szczególności w zaleceniu zamieszczonym poniżej w pkt 1.
- (15) W ramach europejskiego semestru Komisja przeprowadziła również analizę polityki gospodarczej strefy euro jako całości. Na podstawie tej analizy Rada wydała osobne zalecenia skierowane do państw członkowskich, których walutą jest euro ⁽²⁾. Jako kraj, którego walutą jest euro, Litwa powinna zagwarantować pełne i terminowe wdrożenie również tych zaleceń,

NINIEJSZYM ZALECA Litwie podjęcie w latach 2015 i 2016 działań mających na celu:

1. Uniknięcie odchylenia od średniookresowego celu budżetowego w 2015 i zapewnienie, by odchylenie w 2016 r. było ograniczone do korekty związanej z systemową reformą emerytalną. Rozszerzenie podstawy opodatkowania i poprawienie przestrzegania przepisów prawa podatkowego.
2. Rozwiązanie problemu zmniejszania się liczby ludności w wieku produkcyjnym poprzez lepsze dopasowanie systemów kształcenia do rynku pracy, poprawienie nabywania podstawowych umiejętności oraz poprawienie działania systemu opieki zdrowotnej; zmniejszenie dużego klina podatkowego dla osób o niskich dochodach, poprzez przesunięcie obciążeń podatkowych na inne źródła, mniej szkodliwe dla wzrostu gospodarczego.
3. Przyjęcie kompleksowej reformy systemu emerytalnego obejmującej również kwestię osiągnięcia adekwatności świadczeń emerytalnych. Poprawę zakresu oraz adekwatności zasiłków dla bezrobotnych i świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej oraz poprawę szans na zatrudnienie osób szukających pracy.

Sporządzono w Brukseli dnia 14 lipca 2015 r.

W imieniu Rady
P. GRAMEGNA
Przewodniczący

⁽¹⁾ Na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1466/97.
⁽²⁾ Dz.U. C 272 z 18.8.2015, s. 98.